

Asia: VN/20973/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta vanhuspalvelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausuntopyyntö

1. Pidätekö luonnoksessa esitettyä siirtymäkauden muutosta kannatettavana riittävän henkilöstön turvaamiseksi tämänhetkisessä henkilöstötilanteessa?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne riittävän henkilöstön turvaamiseksi.

Lounas-Suomen, Itä-Suomen, Länsi- ja Sisä-Suomen, Pohjois-Suomen ja Lapin aluehallintovirastot (jäljempänä aluehallintovirastot) kannattavat siirtymäkauden muutosta, koska sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuudessa on suuria haasteita eri puolella Suomea. Henkilöstöpula ei koske vain iäkkäiden ympärivuorokautista palveluasumista, vaan lisääntyvässä määrin myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

Aluehallintovirastot toteavat, että osassa ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköitä lainmukainen vähimmäismitoitus on saavutettu sillä, että asiakaspaikkoja on jätetty täyttämättä. Valvontahavaintojen perusteella tälläkin hetkellä henkilöstön saatavuushaasteet toimintayksiköissä tai palveluissa aiheuttavat ylimääräistä kuormitusta palveluketjun muihin palveluihin ja heikentävät näin asiakkaiden tai potilaiden palvelu- tai hoidontarpeisiin vastaamista. Lisäksi valvontaviranomaisen näkökulmasta ei ole tarkoituksenmukaista saattaa voimaan sääntelyä, jonka toteuttamismahdollisuudet eivät vaikuta realistisilta, mutta jonka toteutumista tulisi kuitenkin valvoa.

Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan 0,65 mitoitus on riittävä siirtymäkaudella edellyttäen, että

- johtaminen on laadukasta
- työ on hyvin organisoitu

- sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden työpanos kohdistuu välittömään asiakastyöhön
- välilliseen työhön on riittävä resurssi
- jokaisessa työvuorossa on riittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä
- henkilöstörakenne vastaa asiakkaiden palvelutarvetta
- välittömän asiakastyön henkilöstörakennetta monipuolistetaan esimerkiksi lisäämällä fysioterapeutteja, toimintaterapeutteja sekä liikunta- ja kulttuurialan ammattilaisia toimintakykyä ylläpitävän ja edistävän toiminnan sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävän toiminnan toteuttamiseen
- varmistetaan henkilöstön riittävä suomen kielen sekä ruotsinkielisellä alueella ruotsin kielen osaaminen.

Lisäksi aluehallintovirastot toteavat, että riittävän henkilöstön turvaaminen edellyttää muita aktiivisia toimenpiteitä, kuten alan vetovoimaisuuden ja koulutuspaikkojen lisäämistä sekä panostusta yksiköiden työhyvinvointiin ja työolosuhteisiin sekä toiminnan kehittämiseen.

Luonnoksessa ehdotetun siirtymäajan aluehallintovirastot arvioivat yhtäältä hyvin pitkäksi, mutta toisaalta aluehallintovirastot pitävät hyvänä asiana sitä, että mitoituksen nosto 0,7: ään astuisi voimaan samanaikaisesti kuin vanhuspalvelulain uusi 14 a §, jonka mukaan iäkkään henkilön pitkäaikaista ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa ei voida enää toteuttaa laitospalvelun toimintayksikössä. Laitoshoidossa olevien iäkkäiden palvelutarve on yleensä ollut suurempaa kuin ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja heitä siirtynee 1.1.2028 alkaen ympärivuorokautisen palveluasumisen piiriin.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne riittävän henkilöstön turvaamiseksi.

-

2. Pidätekö luonnoksessa esitettyä siirtymäkautta riittävän pitkänä henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi?

Kyllä

Jos vastaatte ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja siirtymäajan pituudeksi riittävän henkilöstön turvaamiseksi

-

3. Mitä vaikutuksia näette luonnoksessa esitetyn siirtymäajan aiheuttavan henkilöstömitoitukselle toimintayksiköissä?

Mitoitus pysyy ennallaan

Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne siirtymäajan vaikutuksista henkilöstömitoitukseen.

Aluehallintovirastot toteavat, että iäkkäillä henkilöillä, jotka ohjautuvat ympärivuorokautiseen palveluasumiseen, on hyvin alentunut toimintakyky. Jotta palveluntuottajat voivat vastata heidän palvelutarpeisiinsa, on välttämätöntä, että lainsäädännössä on säädetty henkilöstön vähimmäismitoitus (tällä hetkellä 0,65 ja jatkossa 0,7 työntekijää/asiakas) määrittämään sitä vähimmäistasoa, jolla ympärivuorokautista palveluasumista voidaan tuottaa. Mikäli asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet sitä edellyttävät, henkilöstömitoituksen tulee olla tätä korkeampi. Voimassa oleva lainsäädäntö velvoittaaakin palveluntuottajaa omavalvonnallisesti seuraamaan ja arvioimaan henkilöstön riittävyyttä suhteessa asiakkaiden kulloisiin palvelutarpeisiin. Mitoituksen lisäksi olennaista on se, millaisella osaamisella ja rakenteella työvuorot on toteutettu. Palvelun laadun varmistamiseksi huomiota tulisi kiinnittää siihen, että jokaisessa työvuorossa on riittävästi koulutettuja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Ympärivuorokautisen palveluasumisen piirissä on tulevaisuudessa entistä suuremmalla avuntarpeella olevia asiakkaita, koska sosiaalihuoltolain muutosten myötä kotihoitoa tuotetaan aiempaa laajemmin (ympärivuorokautisesti) ja kotihoidon palvelut yöaikana ovat mahdollisia myös yhteisöllisessä asumisessa. Aluehallintovirastojen mukaan tämä korostaa palveluntuottajan omavalvonnallista seurantaakin henkilöstön riittävyydestä.

Isoaho Merja

Lapin aluehallintovirasto - Lounas-Suomen, Itä-Suomen, Länsi- ja Sisä-Suomen, Pohjois-Suomen ja Lapin aluehallintovirastojen yhteinen lausunto